

BH2014. 378.

A jóhiszemű és rendeltetészerű joggyakorlás követelményébe ütközik az a jelölő szervezet által kiadott sajtótermékben szereplő cikk, amely hamis tényállításokat tartalmaz [2013. évi XXXVI. tv. 2. § (1) bek.].

[1] Magánszemély 2014. április 6-án kifogást nyújtott be a Bács-Kiskun Megyei 06. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: OEVB) a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 2. § (1) bekezdésben foglalt alapelvek megsértése miatt. Kifogásában előadta, hogy a „T.-M. I.” c. időszaki lap II. évfolyam 2014. márciusi számának 3., 4. 6. és 8. oldalán olyan írások jelentek meg Zs. R. képviselőjelölttel kapcsolatban, melyek hamis híreket és valótlanágokat tartalmaznak, és amelyek alkalmasak a választópolgárok megtévesztésére.

[2] Az ügyben eljáró OEVB határozatában a kifogásnak részben helyt adott, s megállapította, hogy az E. K. Pártja az általa kiadott időszaki lapban megjelenő cikkében valótlanul állította, hogy Magyarország Kormánya Zs. R., B. Város polgármestere kérésére enyhített a könyvtári és közművelődési intézmények vezetőire vonatkozó képesítési előírásokon, továbbá, hogy az A. E. Városi Könyvtár és Művelődési Központ (a továbbiakban: VKMK) igazgatójának személyéről Zs. R. döntött. Az OEVB a jogsérelmet a Ve. 2. § (1) bekezdés c) és e) pontjában foglalt alapelvek megsértése miatt állapított meg.

[3] A fellebbezés folytán eljáró Nemzeti Választási Bizottság 2014. április 11-én meghozott határozatában az OEVB határozatát helybenhagyta.

[4] Döntésében többek között megállapította, hogy az OEVB határozata nem vitatta azt, hogy Zs. R. polgármesterként kezdeményezte a 150/1992. (XI. 20.) Korm. rendelet felülvizsgálatát és módosítását, azonban ezt, a Képviselő-testület 356/2013. (VIII. 29.) számú határozatában adott konkrét felhatalmazás alapján tette, mely jogát a testület az Alaptörvény 32. cikkének (1) bekezdés j) pontjában foglalt jogkörében gyakorolta. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 41. § (1) bekezdése alapján a képviselő-testületet a polgármester képviseli.

[5] Mindezek alapján a Nemzeti Választási Bizottság az ügyben megállapította a Ve. 2. § c) és e) pontjának sérelmét.

[6] A Nemzeti Választási Bizottság döntése ellen a Ve. 228. § (2) bekezdésben meghatározott határidőn belül a Ve. 223. § (1) bekezdése szerinti minősített elektronikus aláírással ellátott dokumentumban felülvizsgálati kérelmet nyújtott be az E. K. Pártja kérelmező.

[7] A kérelmező szerint a tényeknek megfelel, hogy Zs. R. kezdeményezte a cikkben említett kormányrendelet módosítását, a cikk Zs. R. eljárását semmilyen hamis színben nem tüntette fel, a megfogalmazás élessége, az abból esetlegesen levonható következtetések pedig az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének védelmi körébe tartoznak.

[8] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

[9] A Kúria - összhangban az Alkotmánybíróság gyakorlatával - több döntésében, így a Kvk.IV.37.184/2014. számú határozatában a választási kampányt a véleménynyilvánítás szabadsága megnyilvánulási formájának tekintette, s hangsúlyozta, hogy kampányidőszakban különösen fontos a véleményszabadság érvényesülése.

[10] Vizsgálandó az ügyben a felülvizsgálati kérelem azon érve, amely az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésben foglalt véleménynyilvánítás szabadságán keresztül arra hivatkozik, hogy nem valósult meg a Ve. 2. § c) pontjába foglalt esélyegyenlőség és az e) pontjába foglalt jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének sérelme.

[11] A Kúria megítélése szerint nem helytálló a felülvizsgálati kérelem azon állítása, amely szerint a kifogásolt cikk nem tartalmaz valótlan tényállítást, illetve értékítéletet fogalmaz meg, amely a véleménynyilvánítási szabadság védelme alatt áll, így a választási alapelvek nem sérülhettek, a következők miatt:

[12] Az ügyben elbírált tényállítás helytálló vagy hamis voltához kapcsolódóan a Kúria is nyomatékosítja a Nemzeti Választási Bizottság Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés j) pontjára való hivatkozását, amelynek értelmében a helyi önkormányzat a helyi közügyek intézése körében törvény keretei között a feladat- és hatáskörrel rendelkező szervtől - többek között - döntést kezdeményezhet.

[13] Az ügy irataiból megállapítható, hogy a 150/1992. (XI. 20.) Korm. rendelet módosítását B. Város Önkormányzat Képviselő-testülete kezdeményezte a 356/2013. (VIII. 29.) számú határozatában az elért szakmai álláspontok tisztázása érdekében. Ebben a folyamatban Zs. R., mint a város polgármestere vett részt, s nem úgy, mint ahogy ezt a cikk sugallja: személyes befolyása révén.

[14] A fentiek hamis tényállításnak és nem értékítéletnek minősülnek.

[15] A kérelmező által becsatolt B. Város polgármestere által kiadott 20. számú, a VKMK intézményvezetői álláshelyére kiírt pályázatról szóló előterjesztés valóban tartalmaz olyan mondatokat, amely a polgármester közreműködését bizonyítják a rendelet módosításában. Ezek azonban a polgármesteri tisztségből adódó jogi kereteken belüli intézkedésekről szólnak. A kifogásolt cikkben szereplő állítások a tényeket valós szöveggörnyezetükből kiragadva, elferdítve mutatják be, ezáltal tartalmuk elvesztette kapcsolatát a jog által rendezett valóságos helyzettel. Ezért a Kúria úgy ítélte meg, hogy a kérelmező által becsatolt bizonyítékok nem támasztják alá a jelölt cikkben kifogásolt állítások jogszerűségét.

[16] A másik, a választási bizottság által törvénytörőnek ítélt megállapítás, hogy a VKMK igazgatójának személyéről Zs. R. döntött. Az OEVB és az Nemzeti Választási Bizottság határozataival összhangban a Kúria is megállapítja, hogy a jelen ügy tárgyát képező intézményvezetői kinevezés a képviselő-testület kompetenciájába tartozik. Az Möt. 41. § (7) bekezdése értelmében a helyi önkormányzat képviselő-testülete - amennyiben törvény kivételt nem tesz - kinevezi az intézmény vezetőjét.

[17] A kérdéses cikk értelmében L. M. maradéktalanul megfelelt az intézményvezetői feltételeknek, de a pályázatot azért nem nyerte el, mert „nem Zs. R. kádere volt”, míg az intézményvezetői megbízást elnyerő Z. L. a cikk szerint „Zs. két e posztra esélyes bizalmasainak egyike”.

[18] A Kúria rámutat, hogy a fenti állítások abban az összefüggésben minősülnek hamis tényállításnak - amelyet az NVB határozattal jóváhagyott OEVB határozat tartalmaz, nevezetesen - hogy az „intézmény igazgatójának személyéről Zs. R. döntött”. Mint fentebb a Kúria utalt rá, e kérdésben a Möt. szerint nem a polgármester, hanem a képviselő-testület jogosult dönteni. A cikk jelölt rendelkezése nem utal a döntési kompetenciákra, megfogalmazása szerint kategorikus állításokat és nem feltételezéseket tartalmaz, így azok nem tekinthetők értékítéletnek.

[19] A közszereplők kritizálhatósága a véleménynyilvánítási szabadság egyik értelmezési területe. Hazai és nemzetközi emberi jogi standardok szerint a politikai közszereplők vonatkozásában a kritika határai szélesebbek, mint más személyek esetében. Bár a becsület büntetőjogi védelmével összefüggésben került kidolgozásra, de általános tartalma szerint

figyelembe veendő, hogy a véleménynyilvánítási szabadság által nyújtott oltalom szempontjából különbséget kell tenni tényállítás és értékítélet között. A strasbourgi Emberi Jogok Európai Bírósága az 1986. július 8-án meghozott Lingens kontra Ausztria ügyben kifejtette, hogy különbséget kell tenni tények és értékítéletek között, mivel az előző megléte bizonyítható, az utóbbiaké lehetetlen. Erre alapozva az Alkotmánybíróság a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban az értékítélet alkotmányos védelmének rögzítése mellett úgy vélekedett, hogy nem áll a véleménynyilvánítás védelme alatt a közszereplő becsületének csorbítására alkalmas azon hamis tényállítás, híresztelés, illetve ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezés használata, ha a tényt állító, híresztelő, illetve ilyen tényre közvetlenül utaló személy tudta, hogy a közlése lényegét tekintve valótlan vagy azért nem tudott annak valótlanágáról, mert a hivatása vagy foglalkozása alapján (pl. újságíró) a reá irányadó szabályok szerinti figyelmet, körültekintést elmulasztotta.

[20] A Kúria polgári ítéletezése személyiségi jogi perekben is követi az értékítélet és tényállítás közötti különbségtételt (lásd pl. Pf.IV.25.270/2002/8; Pfv.IV.21.185/2011/6; Pfv.IV.20.292/2013/5. stb. számú ítéleteket).

[21] Választási ügyekben maga a Nemzeti Választási Bizottság határozata is idézi a Kúria Kvk.IV. 37.429/2010/6. és Kvk.III. 37.211/2006/3. számú végzéseit, amelyek szerint a Ve. 2. § (1) bekezdés *e*) pontjában meghatározott választási alapelv sérelme akkor állapítható meg, ha a választásban érintett résztvevők a választással kapcsolatos jogait - ezek között a kampánytevékenység folytatásának jogát - oly módon gyakorolják, hogy egyes tények elhallgatásával, vagy elferdítésével megkísérlik a választókat megtéveszteni, és ezáltal politikai ellenfeleik választási esélyeit csökkenteni (tényállítás), míg a felülvizsgálati kérelem jelöli a Kvk.III.37.211/2006/3 és Kvk.III.37.107/2008/2. számú végzéseket, amelyek a kérelmező értelmezése szerint kimondják, hogy értékítélet kifejezésével a választási alapelvek sérelme nem valósítható meg, még akkor sem, ha az adott megnyilvánulás éles megfogalmazást tartalmaz (értékítélet).

[22] A Kúria a fentiekben (II/3. pont) megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem tárgyát képező havilap cikkében az OEVB és a Nemzeti Választási Bizottság által elbírált megfogalmazás tényállításnak minősül, s mint ilyen nem áll az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésben megfogalmazott véleménynyilvánítási szabadsága védelme alatt. Megalapozottan állapította meg ezért a Nemzeti Választási Bizottság határozatában, hogy az ügyben sérült a Ve. 2. § (1) bekezdés *c*) pontjában foglalt esélyegyenlőség elve és a 2. § (1) bekezdés *e*) pontja szerinti jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye.

[23] Nyilvánvaló ugyanis, hogy a véleményszabadság által nem védett hamis tényállítás kihat az érintett jelölt esélyeire, ez pedig a Ve. 2. § (1) bekezdés *c*) pontja sérelmét eredményezi. A Kúria a Ve. 2. § (1) bekezdés *e*) pontjával összefüggésben a Kvk.IV.37.359/2014/2. számú végzésében rögzítette, hogy a rendeltetésszerű joggyakorlás sérelme több a jogsértés megállapíthatóságánál: abban felismerhetően meg kell nyilvánulnia annak a szándéknak, amely a formális jogkövetés égisze alatt a jogintézményben rejlő tartalom kihasználására irányul. Jelen ügyben a Ve. 2. § (1) bekezdés *e*) pontja is sérül, mert a havilap tekintetében elvárható az a gondosság, hogy az adott ügyben kifejtteni kívánt álláspontot az intézményvezetők kinevezésének valós jogi és ténybeli rendjébe ágyazva mutassa be. A tények nem valós bemutatása nem azonos az éles megfogalmazással.

[24] Mivel a kérelmező bírósági felülvizsgálat iránti kérelme a fentiek szerint nem megalapozott, a Kúria a Nemzeti Választási Bizottság felülvizsgálni kért határozatát a Ve. 231. § (5) bekezdés *a*) pontja alapján helybenhagyta. (Kúria Kvk. IV. 37.488/2014.)